

Dr. Ernst Wagner, Univerza Elangen, Nürnberg

K SKUPNEMU EVROPSKEMU REFERENČNEMU OKVIRU UMETNOSTNE VZGOJE¹ V ŠOLAH

SPREMEMBA PARADIGEM

Program PISA (Program mednarodnega ocenjevanja učencev) je spremenil naravo pedagoškega diskurza v evropskih državah, prinesel je paradigmo kompetenc. Sprememba temelji na razumevanju, da celo zelo dober kurikulum ali izobraževalni sistem, ki je usmerjen v vložek, lahko pelje k zelo slabim dosežkom učencev. Sprememba težišča od vložka k rezultatom v izobraževanju in opis rezultatov s posebnimi modeli kompetenc sta posegla tudi v umetnostno vzgojo.

Skoraj vsi strokovnjaki se strinjajo, da bi morali kompetence v izobraževanju razumeti kot sposobnosti, ki omogočajo učencem uspešno reševati probleme v življenju. Kompetence obsegajo, kaj morajo učenci znati, razumeti in izvesti pri določenem predmetu, da bi lahko obvladali izzive prihodnosti (večinoma gre za to, kako prispevati v družbi in biti sposobni srečno živeti). Sestavljajo jih znanje, spretnosti, odnos in vrednote. Ne moremo jih opazovati sami (kompetenc nihče ne more opazovati sam, nekdo drug jih mora), lahko pa opišemo, ali so učenci kompetentni, kadar delajo naloge. V tem konceptu lahko ustrezne cilje opišemo glede na različne ravni kompetenc. Likovnoumetnostna vzgoja je vedno delovala tako, posebno v vsakdanji praksi, zato tak koncept lahko sprejme.

EVROPSKA MREŽA VIZUALNE PISMENOSTI²

Leta 2010 so se prvič sestali izobraževalci, odgovorni za razvoj kurikula in usposabljanja učiteljev, iz avstrijskih, švicarskih in nemških univerz ter pedagoških inštitutov, da bi izmenjali izkušnje. S številnimi srečanji v zadnjih dveh letih je število sodelujočih kolegov iz vse več držav naraslo: Zdaj šteje štirideset članov iz desetih držav: Francije, Belgije, Luksemburga, Nizozemske, Danske, Češke, Madžarske, Avstrije, Švice in Nemčije. Eden od rezultatov tega sodelovanja je ustanovitev Evropske mreže vizualne pismenosti (EMVP).³ Od januarja 2012 sodelujoči v omenjeni mreži razvijajo koncept Skupnega evropskega referenčnega okvira vizualne pismenosti (SEROVP),⁴ da bi bolje spoznali položaj v Evropi in več izvedeli o tem, kaj delajo učenci in kaj lahko dosežejo v likovnoumetnostni praksi.

Namen SEROVP je ponuditi sistematično strukturo pomembnih kompetenc v likovnoumetnostni vzgoji, ki jih učenci lahko pridobijo na različnih ravneh. Kot referenčni okvir za izhodne kriterije je lahko koristno orodje za tiste, ki razvijajo kurikulum, avtorje učnih gradiv (npr. učbenikov), učitelje, ki načrtujejo seminarje za formalno in neformalno izobraževanje, pa tudi za učence, ki načrtujejo svoje učne dejavnosti in obveznosti.

Namen SEROVP-a je opisati bistvene razsežnosti kompetenc za vse vrste slik, predmetov, stavb in podob v likovni umetnosti, oblikovanju (dizajnu) in vsakdanjem življenju. Usmerjene so v situacije, v katerih bodo morali učenci razumeti preproste ali zapletene slike in/ali jih praktično ustvarjati s klasičnimi ali sodobnimi tehnologijami. To lahko pomeni, da je treba vizualizirati idejo za predstavitev, izraziti čustva ljubljene osebi, fotografirati med počitnicami za spomin, ustvariti nekaj za samoizpolnitev itd. Situacije, ki zahtevajo od učencev razumevanje, vsebujejo na primer opazovanje reklam na televiziji, srečanje z reklamnimi letaki pred političnimi odločitvami/volitvami, videti tiskano fotografijo v časopisu, opazovati sliko v cerkvi ali templju ali uživati v umetniškem delu.

Te razsežnosti kompetenc morajo biti zasnovane v teoriji in kar se da empirično razčlenjene s pomočjo lestvic, ki prikazujejo določeno raven učenčevega dosežka. Razviti je treba parametre, da te ravni lahko opišemo. Da bi ponazorili, kako bi koncept lahko deloval, moramo dodati še primere nalog. SEROVP namreč opredeli kompetence kot minimalne standarde.

Za zanesljivo osnovo za razvoj tega okvira potrebujemo temeljno raziskavo. Zato so v SEROVP-u naredili katalog raziskovalnih vprašanj, na katera bo mreža poskusila odgovoriti v naslednjih treh letih.

Kurikuli v Evropi – primerjalna raziskava, analiza različnih konceptov in kurikulumov.

Posredni kurikulum – na področju pojmovanja učiteljev, učencev, staršev, ravnateljev.

Pogoji – v kompetence usmerjeno izobraževanje potrebuje posebno postavitve v učilnici.

Uporabne situacije – da bi poiskali značilne veščine, ki omogočajo učencem uspešno reševati resnične življenjske probleme.

¹ Umetnostna vzgoja se v tem članku nanaša na vizualno oziroma likovno umetnost na vzgajanje in izobraževanje, uporabno umetnost (npr. arhitekturo in oblikovanje), pa tudi na vse oblike vizualnih medijev ter (neprofesionalno) vsakodnevno estetiko/popularno kulturo.

² V slovenskem jezikovnem prostoru bi govorili o Evropski mreži vizualne in/ali likovne pismenosti, saj nekateri avtorji ločujejo vizualno od likovnega.

³ EMVP v izvirniku (angl.) pomeni ENViL – European Network of Visual Literacy.

⁴ SEROVP v izvirniku (angl.) pomeni CEFR-VL – Common European Framework of Reference in Visual Literacy.

Učna področja – uporabnost določenih učnih področij, na primer oblikovanja (dizajna), likovne umetnosti, arhitekture, medijev, reklam, pa tudi posebnih (likovnih) tehnik.

Strokovno izrazje – sestaviti besedišče, ki ga bodo uporabljali v SEROVP.

Raziskava o poučevanju v razredu – opis pridobivanja kompetenc, da potrdimo veljavnost okvira.

Merjenje rezultatov – zbirka podatkov o različnih načinih preverjanja znanja v evropskih državah, vključno

z metodami prepoznavanja, samoocenjevanja in razvijanja v kompetence usmerjenega ocenjevanja.

Osnovno in nadaljnje usposabljanje učiteljev – posledice za vse oblike usposabljanja učiteljev, ki jih je treba zasnovati na konceptu kompetenc.

SEROVP bo predstavil prve rezultate svojega dela na naslednji svetovni konferenci InSEA (International Society for Education through Art: www.insea.org)⁵ v Melbournu, Avstralija, leta 2014.

Janina Curk

IDEJE ZA POUČEVANJE PSIHLOGIJE S FILMOM

2011, ISBN 978-961-234-941-7, 128 strani, 29,00 €

Igrani filmi so neprecenljiv vir psihološkega znanja. Vizualno portretirajo in tako nazorno predstavijo psihološke pojave, katerih pomena ne moremo enakovredno dojeti oz. posredovati samo z besedo. V filmu vidimo, kako se »psihologija« kaže v resničnem življenju, kako človek doživlja in se obnaša v vsakodnevni situacijah. Omogočajo nam podoživetje človeških izkušenj (v različnih prostorih in časih), ki jih nimamo možnosti izkusiti v resničnem življenju, »na lastni koži«. Priročnik Ideje za poučevanje psihologije s filmom je zbirka zamisli za poučevanje/učenje psihologije s pomočjo igranega filma, v manjši meri pa se dotika tudi filma kot medija in oblike umetnosti. Zamisli so predstavljene v obliki priprav za delavnice - idej o tem, kaj lahko počnemo, o čem lahko razmišljamo ob prizorih iz filmov. Ideje so pospremljene z zbirkami vprašanj, strokovnimi besedili (večinoma družbeno-kritične vsebine), predlogi naslovov za eseje, moralnimi dilemami, informacijami o filmih, konkretnimi primeri dejavnosti ...

Priročnik je tako v prvi vrsti namenjen učiteljem psihologije, zaradi mnogih korelacij pa tudi učiteljem sociologije, filozofije, medijske vzgoje, državljanske vzgoje in etike v osnovnih šolah, deloma učiteljem ekonomije in tudi angleščine, saj je večina uporabljenih filmov v angleščini. Zanimiv je lahko tudi učencem oz. dijakom, pravzaprav vsakomur, ki ga zanima učenje psihologije (vede o človekovem doživljanju in vedenju) iz filma (ki je odslikava tega). Obravnava življenjska vprašanja in splošnejša strokovna znanja (srednješolski nivo), izbrani filmi pa so zanimivi za vsakogar, ki ima rad karakterne drame.

Informacije in naročila:

- po pošti: Zavod RS za šolstvo, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana
- po faksu: 01/3005199
- po elektronski pošti: zalozba@zrss.si
- na spletni strani: <http://www.zrss.si>

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

⁵ InSEA – največje mednarodno združenje likovnoumetnostnih pedagogov na svetu.